

20 MART 2015

NEDELJA

*Informacije objavljene u ovom pregledu ne treba nužno tumačiti kao stav, ili opredeljenje NNKS prema temama kojima se bave
Autor: Dušan Daković*

VODEĆE NAFTNE KOMPANIJE GARANTUJU DEONIČARIMA STABILNE DIVIDENDE, U NEKIM SLUČAJEVIMA I VEĆE OD
OČEKIVANOG PRIHODA KOMPANIJE ... STR 2

PRIHOD PADA, DIVIDENDA RASTE

NEDELJA

20 MART 2015

Informacije objavljene u ovom pregledu ne treba nužno tumačiti kao stav, ili opredeljenje NNKS prema temama kojima se bave
Autor: Dušan Daković

SADRŽAJ:

NAFTA:

- Naftni velikani: Cene padaju, dividenda raste !?.....OVDE
- OPEC: Američki naftni bum doživljava kraj sa 2015.....OVDE
- Novi posao Lukoila u zapadnoj Africi - Kamerun.....OVDE
- Iran: Ako se sankcije ukinu, dodajemo izvozu još milion barela dnevno.....OVDE
- Teheran obećava nagradu američkim naftašima koji podrže ukidanje sankcija.....OVDE
- Exxon traži da mu Moskva vrati preplaćene poreze?.....OVDE
- Trasa kroz Slovačku koči gradnju naftovoda Bratislava-Beč.....OVDE
- Suton pokušaja ponavljanja američkog škrikljog buma van SAD.....OVDE

GAS:

- Postavljen temelj gasovodu TANAP.....OVDE
- Kipar uskoro postaje proizvođač i izvoznik gasa.....OVDE
- Statoil pronašao novo ležište gasa u Norveškom moru.....OVDE

REGION:

- Projekat LNG Krk treba da (a) nađe investitore i (b) nađe kupce za gas.....OVDE
- PwC odabran za savetnika.....OVDE
- Vlada FBiH upozorava : Hrvatska brže do nafte u Dinaridima?!OVDE
- Rumunija: Skok izvoza goriva, uprkos prepolovljenim rafinerijskim kapacitetima.....OVDE

Crude Oil Brent March 13 2015 0800 GMT - \$54.35 - [Livecharts.co.uk](http://livecharts.co.uk)

Naftni velikani: Cene padaju, dividenda raste !?

LONDON, NJUJORK - Uprkos padu cena nafte na najniže nivoe od finansijske krize 2008. na ovamo, deoničari i vlasnici akcija u prvenstveno američkim naftnim kompanijama i tzv. vellikanima, ili *majorsima*, neće izgleda morati da brinu za svoje dividende, pokazuju informacije dostupne analitičarima. Koliko god to bilo ekonomski nelogično i neodrživo, uprkos finansijskim problemima, padu prihoda i smanjenoj profitabilnosti, gro *majorsa* su uspjeli da očuvaju prinose investitorima na uložena sredstva, a neki, poput BP-a, Chevrona i ConocoPhillips-a čak i da uvećaju dividende. BP je trenutno na vrhu ovog trenda sa uvećanjem dividende od 6%, dok su dva američka kolosa iza britanskog konkurenta sa dividendama od po 4%. Zanimljiv podatak je i da **Bloombergov** pool analitičara predviđa da će neki od vodećih naftaša i za tekuću 2015. godinu isplatiti akcionarima više od očekivanih prihoda. Analitičari

očekuju da BP isplati dividendu od 2,37\$ po deonici, dok se njegova zarada po deonici planira na 2,12\$. Očekivanja analitičara za dva američka majorsa su još apsurdnija - za ConocoPhillips se očekuje dividenda od 2,91\$, a zarada od svega 0,89\$ po akciji, dok su prognoze da će Chevron isplati dividendu od 4,37\$, a ostvariti po akciji zaradu od 3,78\$. Vodeći globalni naftaš, ExxonMobil je na početku ovog meseca najavio da mu je isplata dividendi najveći poslovni prioritet u ovoj godini, uprkos tome što nema nagoveštaja skorog oporavka cena nafte. Analitičari ukazuju na činjenicu da su američke naftne kompanije u zreloj dobi, kada mogu da ponude investitorima malu, ili nikakvu projekciju rasta. Zbog toga im je bitno da zadrže kontinuirane i stabilne isplate dividendi. Nasuprot tome, Evropske naftne kompanije su sklonije rezanju dividendi, što je nedavno prvi među majorsima najavio italijanski Eni. Na dnu ove liste su naftne servisne kompanije, koje zbog opšteg kresanja ulaganja u nove upstream projekte, osećaju najveće posledice pada cena nafte. Tako je najveći svetski rentijer platformi, Transocean bio prinuđen da najavi prošlog meseca smanjenje dividendi od čak 80%, a na sličan korak se odlučio i evropski naftni servisni gigant ENSCO.

PRAVO IME NA PRAVOM MESTU

Tamo gde hiljade Beograđana svakodnevno prolaze na putu ka poslu ili kući.
Tamo gde stotine dostavnih vozila prolaze kako bi spojili kupce i prodavce.
Tamo gde mnoge porodice žure u šetnju kraj reke.
Tamo gde najznačajnija saobraćajnica spaja Istok i Zapad grada.
Tamo gde je srce Novog Beograda, na auto putu, između Sava Centra i Arene!

**Tamo vas čeka nova NIS Petrol benzinska stanica Sava.
Dobro došli!**

 NIS
PETROL
TAMO GDE I TI

Iran: Ako se sankcije ukinu, dodajemo izvozu još milion barela dnevno

TEHERAN, LOZANA - Iran bi mogao da uveća izvoz nafte za milion barela na dan (Mbb/d) u slučaju ukidanja međunarodnih sankcija, rekao je u ponedjeljak ministar nafte te zemlje u sklopu nastavka pregovora sa SAD oko iranskog nuklearnog programa. Bijan Namdar Zanganeh je precizirao da bi se ove dodatne količine sirove nafte mogle naći na svetskom tržištu „kroz par meseci“. Iran je prošlog meseca,

prema podacima IEA, izvezio 1,2 Mbb/d. Diplomate iz SAD i Irana su u ponedjeljak u Lozani obnovili pregovore kako bi našli rešenje za deceniju dug spor oko nuklearnog programa te članice OPEC. Šef nemačke diplomatije Frank-Walter Steinmeier ocenio je da su pregovori ušli „u prelomnu fazu“. Eksperti na koje se poziva **Bloomberg** navode da nije jasno kada bi sankcije mogle biti ukinute, ako se

narednih nedelja objavi postizanje dogovora, a Mike Wittner iz Societe Generale smatra da bi bilo potrebno šest meseci do godinu dana dok Iran ne doda pomenutih milion barela nafte dnevno na tržište.

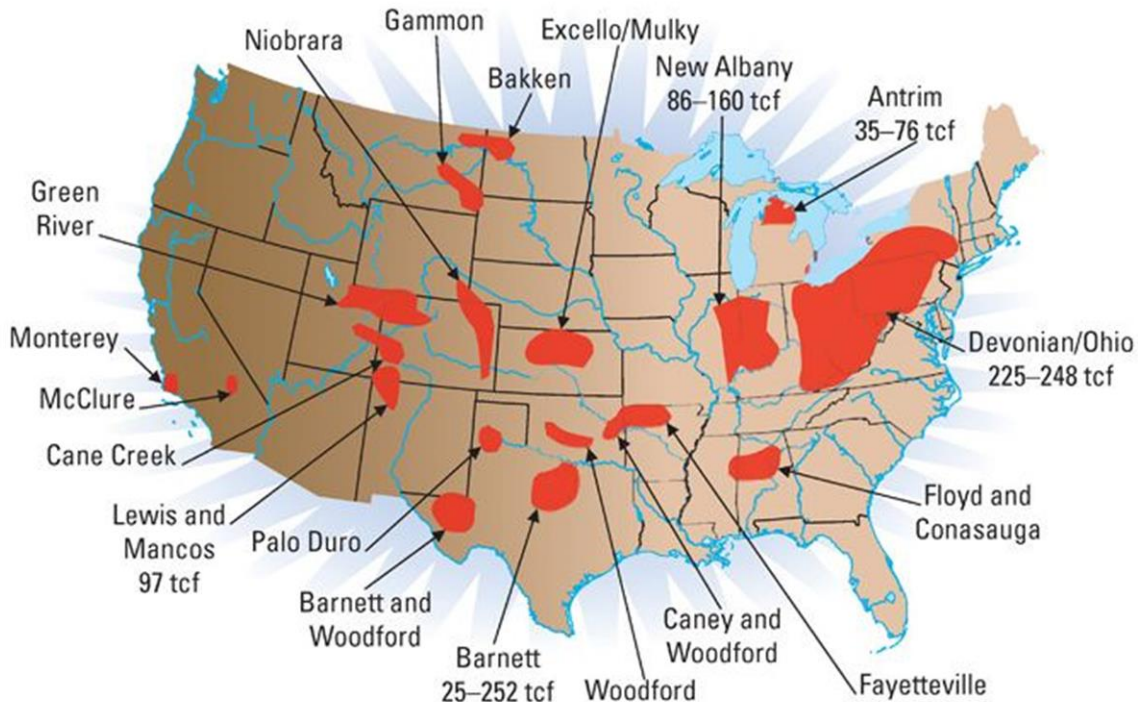
Teheran obećava nagradu američkim naftašima koji podrže ukidanje sankcija

TEHERAN - Iran je obećao da će „nagraditi“ one američke naftne kompanije koje se suprotstave stavu grupe od 47 američkih republikanskih senatora protiv ukidanja sankcija Zapada Teheranu. Čelnik komiteta u ministarstvu nafte Irana, zaduženog da pripremi novi model naftnih ugovora sa inostranim kompanijama, Mehdi Hoseini (foto), nije detaljisao oblik „nagrade“, već je rekao u utorak za lokalni dnevnik **Šark**, sa je Teheranu poznato da američke naftne kompanije nisu zadovoljne sadržajem otvorenog pisma. U njemu su prošle nedelje republikanski senatori najavili da će se američki Kongres usprotiviti eventualnom dogovoru koji predsednik Obama postigne sa Iranom. Pismo se podudarilo sa informacijama medija o mogućem dogovoru i početku procesa ukidanja sankcija Iranu. Hoseini je rekao da datum obelodanjivanja uslova iz novog modela ugovora za istraživanje nafte i gasa u Iranu zavisi od ishoda pregovora, dodajući da su za poslove u toj zemlji, osim američkih, zainteresovane i mnoge evropske kompanije. Novi model ugovora, poznat pod imeom Iranski naftni ugovor (IPC) treba da zameni tzv baj-bek (buyback) ugovore zasnovane na plaćanju kompanijama dogovorene cene za svaki proizvedeni barel nafte. Nasuprot baj-bek ugovorima, IPC model previđa uspostavljanje zajedničkih ulaganja između domaće Nacionalne iranske naftne kompanije (NIOC) i stranog partnera, pri čemu svaka strana dobija dogovoreni deo proizvedene nafte i gasa.

OPEC: Američki naftni bum doživljava kraj sa 2015.

BEČ - OPEC je saopštio u ponedjeljak da bi američki bum u proizvodnji nafte iz škriljaca mogao doživeti kraj ove godine, jer neće uspeti da preživi na sadašnjem nivou cena sirove nafte. Kartel u svom redovnom mesečnom izveštaju to obrazlaže rezovima u investicijama i padom u broju bušotina na američkim poljima uljnih škriljaca u poslednjim mesecima. OPEC je u prethodnom izveštaju prognozirao

Major shale gas basins in the United States with total resource potential of 500 to 1,000 trillion cubic feet (tcf). Map courtesy of Schlumberger.

pad proizvodnje nafte u SAD za 2018. godinu. nasuprot tome IEA je u prošlomesečnom srednjeročnim izveštaju predvidela da će proizvodnja američke nafte nastaviti da raste do 2020., zahvaljujući rastu produktivnosti i usavršavanju tehnologije u proizvodnji nafte iz škriljaca. *The Wall Street Journal*

Exxon traži da mu Moskva vrati preplaćene poreze - Kommersant

MOSKVA - Američki kolos ExxonMobil zatražio je od vlade Rusije da mu vrati deo poreza u visini „više

milijardi rubalja“ koje je preplatio na ime poslova u svom projektu Sahalin 1, na ruskom dalekom istoku, objavio je u sredu moskovski poslovni list *Kommersant*. Ne precizirajući izvore, list pojašnjava da je Rusija 2009. smanjila poreze za te projekte na 20%, ali je Exxon nastavio da plaća po ranijoj stopi od 35%. Exxon, koji ima udeo od 30 u Sahalinu 1, odbio je da komentariše vest. Prema pomenutim izvorima, Exxon je u 2014. preplatio za 100 milijardi rubalja (164 miliona dolara) na ime poreza. Informacija se dovodi u vezu sa posetom čelnika američkog giganta, Reksa Tillersona Moskvi u sredu.

Novi posao Lukoila u zapadnoj Africi - Kamerun

MOSKVA - Lukoil je saopštio u utorak da je sklopio ugovor o razvoju offshore bloka Etinde u kamerunskim vodama Gvinejskog zaliva. Ruska naftna kompanija ima udeo od 30% u projektu na zapadu Afrike, dok ostatak dele tri lokalne kompanije. Lukoil je u ponedjeljak saopštio da je udeo njene firme za poslove u inostranstvu, Lukoil Overseas, u ukupnoj proizvodnji nafte kompanije dostigao 10 odsto u 2014., sa 4,4 odsto godinu dana ranije. *Reuters*

Trasa kroz Slovačku koči gradnju naftovoda Bratislava-Beč

BRATISLAVA - Naftovod između Bratislave, gde je najveća rafinerija slovačkog Slovnafta i Schwechata u Austriji (BSP), gde se nalazi najveća rafinerija austrijskog OMV-a, ostaje i dalje u slepoj ulici. Iako slovačko Ministarstvo za čovekovu sredinu trasu naftovoda kroz gradski koridor Bratislave sagledava kao najbolji izbor, uprava glavnog grada je protiv, u strahu od potencijalnog izlivanja i zagađivanja podzemnih voda. S druge strane granice, trasa austrijske sekcije naftovoda prolazi nenaseljenim područjem. Ukupna dužina BSP naftovoda iznosiće 80-150 km, zavisno od odabranoj trase. Austrija je spremna da počne izgradnju oko 70 km duge sekcije pa je sada sve na Slovačkoj. Izgradnja naftovoda, kapaciteta od 2,5 do pet miliona tona godišnje, dogovorenog još pre 12 godina, je od posebnog značaja za Austrijer jer bi rafineriju OMV-a povezala za 3.000 km dug naftovod Družba, omogućavajući joj direktno snabdevanje ruskom naftom. *Spectator*

Suton pokušaja ponavljanja američkog škrljelog buma u Evropi

LONDON - Posle više od pet i više milijardi dolara uložениh godina u pokušaj rekreiranja američkog buma u sektoru proizvodnje nafte i gasa u inostranstvu, najveće svetske naftne kompanije počele su da se povlače iz ovog sektora u svetlu kolapsa cena sirove nafte, piše u sredu *Wall Street Journal*. Chevron, Exxon Mobil i Royal Dutch Shell su zaključali bezmalo sve poslove vezane za tehnologiju drobljenja naftnih i gasnih škrljaca u Evropi, Rusiji i Kini. Razlozi idu od sankcija nametnutih Rusiji, zabrane ove vrste proizvodnje nafte i gasa u Francuskoj, moratorijuma u Nemačkoj, do razočaravajućih rezultata u

АДИДИЗЕЛ
АДИТИВИРАНИ ЕВРОДИЗЕЛ ПОСЛЕДЊЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ

Ове зиме
сва ваша возила
радиће беспрекорно.

Уз постојеће пет адитива, ојачали смо **АдиДизел** са још два специјална адитива за ниске температуре (један за нискотемпературно својство, други за раз-бирање парафина на температурама испод 0 степена) и гарантујемо вам несметан и лак рад мотора и до минус 25 степена Целзијуса.

Ови зимски адитиви додају се гориву по посебној процедури, на температурама од 50 и више степена, у **NAFTACHEM** специјалном аутоматском самонагре-вајућем систему за адитивирање.

NAFTACHEM

www.naftachem.rs

www.adidizel.rs

Poljskoj i sada cena nafte na nivo koji ne pokriva troškove proizvodnje barela nafte iz škrljaca. Chevron je poslednji posao u Evropi u ovom sektoru zapečatio u februaru u Rumuniji. Shell je saopštio da za 30% smanjuje poslove vezane za naftne i gasne škrljce u svetu, uključujući tu Rusku, Ukrajinu i Argentinu. Exxon je još ranije izašao iz projekata u Poljskoj i Mađarskoj. Epilog svega je da se mimo SAD, komercijalno nafta iz škrljaca trenutno proizvodi još samo u Kini, Argentini i kanadi, iako su američke rezerve škrljaca tek 10% od ukupnih procenjenih u svetu. Evropa, uključujući Rusiju i sama Kina imaju tri puta veće rezerve od onih u SAD, pokazuju podaci američkog ministarstva energije. Izvesno je, za sada, da tek vraćanje cena nafte na ekonomski rentabilan nivo može donekle da obnovi interesovanje za ove poslove, konstatuje *WSJ*.

Postavljen temelj gasovodu TANAP

ANKARA - Turska je svečano u utorak udarila temelj gasovodu TANAP, srednjem delu 3,500 km dugog Južnog gasnog koridora preko koga bi najranije 2020. u Evropu trebalo prvi put direktno da stigne gas iz Azerbejdžana - za početak deset milijardi kubika godišnje. Svečanosti u istočnoj turskoj provinciji Kars prisustvovali su predsednici zemlje

domaćina, kao i Azerbejdžana i Gruzije. Prvi deo Južnog gasnog koridora čini Južnokavkaski gasovod, koji ide od azerbejdžanskog podkaspiskog polja Šah Deniz preko Gruzije do granice sa Turskom, gde se nadovezuje na TANAP, koji 1,850 km dugom trasom ide do Grčke. Odatle, preko Albanije, ispod Jadrana, do Italije treba da prođe finalna trasa ovog trokomponentnog gasovodnog sistema, Transjadranski gasovod (TAP). Vrednost projekta

TANAP je 10 milijardi dolara, a njegov inicijalni kapacitet 16 milijardi kubnih metara (bcm). Oko 6 bcm bi bilo namenjeno Turskoj, a ostatak Evropi. Predviđeno je da prvi gas do Turske stigne 2018., a po izgradnji TAP-a, planiranom da bude završen 2020., i do Evrope. Do 2023. kapacitet TANAP-a bi trebalo da se uveća na 23 bcm godišnje, a do 2026. na maksimalno predviđenih 31 bcm. Ankara je prošle godine uvećala udeo u projektu na 30%. Azerbejdžanska državna kompanija SOCAR je većinski vlasnik sa udelom od 58%, dok preostalih 12% kontroliše britanski BP, inače operater projekta Šah Deniz 2. Turski predsednik Tadžip Erdogan je na svečanosti u utorak naglasio da TANAP nije alternativni projekat drugima, očigledno aludirajući na rusko-turski plan gradnje gasovoda „Turski tok“, umesto otkazanog Južnog toka. Iz Kremlja je u utorak kratko saopšteno da su ruski predsednik Vladimir Putin i njegov turski kolega Erdogan u utorak razgovarali preko telefona i da je jedna od tema bila projekat „Turski tok“.

Agencije

СВЕТ ОКО НАС ПОКРЕЋЕ ЕНЕРГИЈА,
НАЈБОЉА ЈЕ ОНА КОЈА ГА ЧУВА.

ЈП "СРБИЈАГАС"

Народног фронта 12, Нови Сад, Србија
Тел: +381 21 481 1549; +381 21 481 2703
Факс: +381 21 481 1305
www.srbijagas.com

Kipar uskoro postaje proizvođač i izvoznik gasa

NIKOZIJA - Američka kompanija Noble Energy trebalo bi narednih nedelja da proglasi podmorsko polje prirodnog gasa Afrodite u vodama južno od Kipra komercijalno isplativim, čime će ova mediteranska država postati proizvođač i izvoznik gasa, sakopštio je u utorak kiparski ministar energetike. Ovim će biti postala i poruka inostranim uvoznicima gasa da imaju novog izvoznika, kazao je Jorgos Lakotripis. Kipar i Egipat ispituju mogućnost transprta gasa iz Afrodite

podmorskim gasovodom do Egipta, odakle bi se on dalje transportovao postojećim gasovodnim vezama preko Turske do Evrope. Kipar za sada u fijokama vlade ima i projekat moguće gradnje LNG terminala na ostrvu. Noble je jedina kompanija koja istražuje na Kipru od 2011. godine i koja je pronašla ležište ugljovodonika. Rezerve polja Afrodite procenjuju se na 4,54 biliona kubnih stopa (oko 130 mlrd m³).

Reuters

SAMO NA EKO PUMPAMA

VIŠE KILOMETARA, MANJE GORIVA!

Nova generacija EKO goriva

EKO pumpe, u skladu sa potrebama vozača u Srbiji, uvode još jednu inovaciju u vidu nove generacije EKONOMY goriva, kreiranih da omoguće prelazak više kilometara, uz manju potrošnju goriva. Uz pomoć nove generacije goriva, naši korisnici mogu uštedeti i do 4% prilikom svakog sipanja goriva, što predstavlja uštedu do 2 litra goriva pri punjenju rezervoara.*

do 4% uštede
na ukupnu količinu sipanog goriva

*kalkulacija je bazirana na primeru sipanja u iznosu od minimum 50 litara. Porede se učinak običnog goriva i učinak istog tog goriva obogaćenog specijalnim aditivima koji se nalaze u 95EKONOMY bezolovnom benzinu i EKONOMY evro dizelu.
Izvor TOTAL ACS France.

EKONOMY
fuels

Statoil pronašao novo ležište gasa u Norveškom moru

OSLO - Norveški Statoil objavio je u utorak otkriće novog ležišta prirodnog gasa blizu velikog polja Aasta Hansteen, na severu Norveškog mora. Norveški naftno-gasni kolos navodi da otkriće depozita Snefrid Nord uvećava kapacitet projekta polja Aasta Hansteen za dodatnih 15%. Preliminarne računice valorizuju novootkriveno ležište na između pet i devet milijardi kubnih metara dostupnih količina gasa. Partneri Statoilu (51%) u ovom projektu su nemački Wintershall (24%), austrijski OMV (15%) i američki ConocoPhillips (10%). *Reuters*

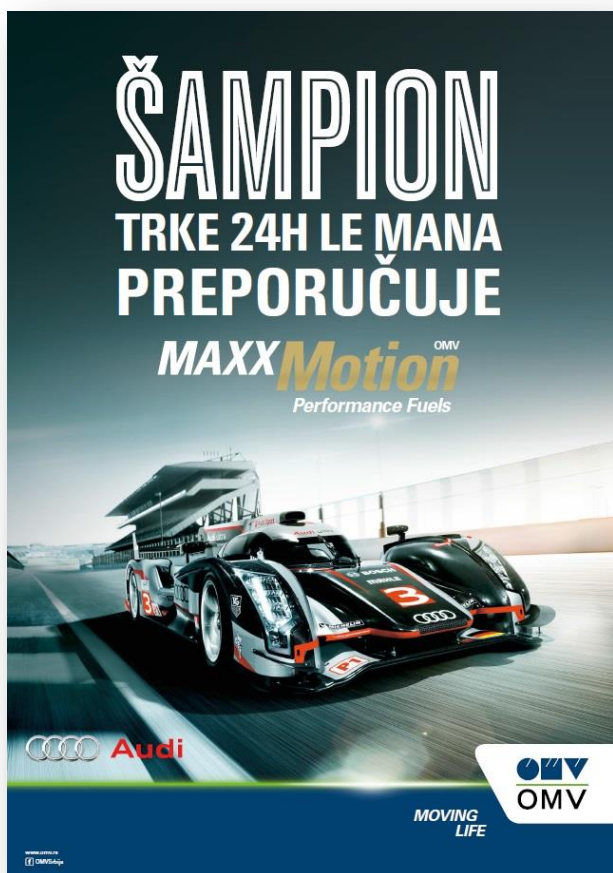
REGION

Projekat LNG Krk treba da (a) nađe investitore i (b) nađe kupce za gas

ZAGREB - Vicepremijer Hrvatske Branko Grčić rekao je da projekat LNG terminala na Krku još nije rešio dva ključna pitanja - našao investitore za njegovu gradnju i kupce za gas. „Svi veliki projekti su rizični. Ono što ovaj projekat opterećuje je pronalaženje tržišta za gas, s obzirom na to da je planirani kapacitet tri puta veći od potreba Hrvatske. Morate naći partnere u regiji, da biste bili sigurni da je taj projekt opravdan“, kazao je u ponedjeljak Grčić za *Novi list*.

PwC odabran za savetnika

ZAGREB - Pricewaterhouse Coopers (PwC) odabran je, između osam kandidata, za savetnika državne firme LNG Hrvatska za pripremu projekta gradnje terminala za LNG na Krku, saznaje u utorak *Poslovni dnevnik*.

„Osim toga, ključno je pronaći partnera. Pitanje je ko će Hrvatskoj biti partner u realizaciji tog projekta. Ukoliko je to neki privatni partner, neka velika energetska kompanija, ona se može, uz podršku hrvatske države kao koinvestitora, kandidovati za dobijanje sredstava iz Evropskoj investicione banke“, konstatuje Grčić. S druge strane, hrvatski ministar privrede Ivan Vrdoljak je najavio za kraj ove godine donošenje studije izvodljivosti gradnje terminala za utečnjeni prirodni gas na Krku i konačnu odluku o investiciji u prvom tromesečju 2016. Terminal bi bio na južnom kraju koridora gasovoda koji bi do 2020. godine trebalo da povežu Hrvatsku i poljsku luku na Baltiku Swinoujscie. Vrednost investicije procenjuje se na oko 600 miliona evra, a njegovi kapaciteti iznosili bi između 4 i 6

milijardi kubnih metara gasa godišnje.

Vlada FBiH upozorava : Hrvatska brže do nafte u Dinaridima?!

SARAJEVO - Iako je početak eksploatiranja nafte u području Dinarida, od čega BiH očekuje ekonomski procvat, gromoglasno najavljivan za kraj ove godine, "posao stoleća", kako se čini, doveden je u pitanje pošto je pao i treći tender za izbor konsultanta koji korporaciji Royal Dutch Shell treba da dodeli koncesiju, pišu u četvrtak *Nezavisne novine*. Prema tom listu, ceo postupak Ured za razmatranje žalbi BiH je vratio na sam početak jer se na izbor pet kompanija koje su ušle u konkurenciju žalila jedna od tri koje nisu prošle proces evaluacije. Još ranije eksperti iz ove oblasti su upozorili da je počela borba s vremenom između BiH i Hrvatske za "naftnu startnu poziciju", budući da se dinarski masivi protežu duž granice dve države. Erdal Trhulj, odlazeći ministar energije FBiH, ukazuje da Hrvatska u međuvremenu ne čeka. " Hrvatska je značajno ubrzala nepohodne postupke, iako smo mi prvi krenuli", konstatuje on.

Rumunija: Skok izvoza goriva, uprkos prepolovljenim rafinerijskim kapacitetima

BUKUREŠT - U pet godina do 2013., Rumunija je izgubila 10.000 radnih mesta u sektoru prerade nafte. U tom periodu prepolovljeni su rafinerijski kapaciteti te zemlje jer su zatvorene dve velike rafinerije nafte: Arpečim i Onesti. S druge strane, preostale rafinerije su modernizacijama podigle produktivnost rada i kvalitet proizvoda. Tako je 2014. godine izvoz dizel goriva premašio vrednost od 2,4 milijarde evra, a u prvih 11 meseci 2014. izvezeno je 1,47 mil. t, nikad više od 2008. a za čak 70% više nego u 2013., objavljuje u ponedeljak rumunski dnevnik *Ziarul Financiar*.

**ЗА ЕФИКАСНИЈЕ
И СИГУРНИЈЕ ПОСЛОВАЊЕ**
КВАЛИФИКОВАНИ ЕЛЕКТРОНСКИ СЕРТИФИКАТИ ПКС

Привредна комора Србије омогућила је својим члановима, свим привредним субјектима бесплатно издавање квалификованих електронских сертификата, помоћу којих можете из своје канцеларије да поднесите ПДВ пријаву, проверавате финансијски рејтинг свог и предузећа са којима сарађујете, оглашавате понуду и тражњу, поднесете царинску декларацију, пријаву и одјаву запослених.

Ова напредна, савремена и јединствена услуга Привредне коморе Србије омогућава предузећима и пословним људима сигурно електронско пословање, смањење трошкова, поједностављење процедура и повећање ефикасности у раду.

pkzca@pks.rs www.pks.rs/ca

У НАЈБОЉЕМ ИНТЕРЕСУ СРПСКЕ ПРИВРЕДЕ
www.pks.rs

ПРИВРЕДНА КОМОРА СРБИЈЕ

